

Enhancing Student Quality in Thailand's Group 3 Higher Education Institutions: A Policy and Strategic Study

Vachiraporn Surathanaskul^{1,*} and Siam Khasuwan²

Received: February 6, 2025 Revised: May 6, 2025 Accepted: May 6, 2025

Abstract

This study analyzes policies and strategies for enhancing student quality in Thailand's Group 3 higher education institutions. Employing a qualitative methodology and systematic content analysis, data were collected from 33 key documents, including the Higher Education Plan for Workforce Development (Revised Edition 2023–2027), and international policy frameworks from the United Nations (2021) and the OECD (2023). Data analysis utilized a validated framework comprising a data verification checklist, a thematic categorization form, and a policy synthesis framework, reviewed by three experts. ChatGPT–4o was used as a preliminary tool to support categorization and synthesis, with subsequent researcher verification. The findings reveal a five-dimensional framework for enhancing student quality: (1) development of 21st-century skills; (2) promotion of student well-being; (3) building of collaborative networks; (4) support for lifelong learning; and (5) enhancement of international cooperation. Each dimension includes policy recommendations, strategic actions, measurable indicators, and contextually appropriate best practices for Group 3 institutions. This framework offers practical guidance for policy implementation, aiming to improve student preparedness for participation and competitiveness in the national and global digital economy.

Keywords: Student Quality, Higher Education Policy, Development Strategy, Lifelong Learning, International Collaboration

¹ Standard and Quality Section, Education and Research Standards Division, Institute of Community Colleges

² School of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce

* Corresponding author. E-mail: vachiraporn@iccs.ac.th

การยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3: การศึกษา เชิงนโยบาย และกลยุทธ์

วชิราภรณ์ สุรณะสกุล¹และสยาม คำสุวรรณ²

วันรับบทความ: February 6, 2025 วันแก้ไขบทความ: May 6, 2025 วันตอบรับบทความ: May 6, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นโยบายและกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ของประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ข้อมูลรวบรวมจากเอกสารสำคัญจำนวน 33 ฉบับ เช่น แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570 แนวนโยบายจาก United Nation (2021) และ OECD (2023) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (1) แบบตรวจสอบข้อมูล (2) แบบจำแนกหัวข้อ และ (3) กรอบการสังเคราะห์นโยบาย ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมี ChatGPT-4o เป็นเครื่องมือสนับสนุนเบื้องต้นในการจัดหมวดหมู่และสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลอย่างละเอียด

ผลการวิจัยเสนอกรอบนโยบาย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (2) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักศึกษา (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (4) การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (5) การส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติ โดยแต่ละด้านมีข้อเสนอเชิงนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถาบันกลุ่มนี้ ทั้งนี้ผลการวิจัยมีความเหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างความพร้อมของนักศึกษาในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

คำสำคัญ: คุณภาพนักศึกษา นโยบายการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ความร่วมมือระดับนานาชาติ

¹ กลุ่มมาตรฐานและคุณภาพ กองมาตรฐานการศึกษาและวิจัย สถาบันวิทยาลัยชุมชน

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

* Corresponding author. E-mail: vachiraporn@iccs.ac.th

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 สถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 (กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลาย เช่น ความต้องการทักษะด้านดิจิทัล การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลก และความจำเป็นในการสร้างความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุนี้ การยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 จึงต้องพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงของโลก งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงนโยบายและกลยุทธ์ พร้อมสร้างข้อเสนอแนะที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในยุคเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว จำเป็นต้องเน้นสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทท้องถิ่น (Schwab, 2016; UNESCO, 2017) โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) **นโยบายการพัฒนาการศึกษา** เป็นนโยบายของ United Nations (2021) and UNESCO (2017) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขณะที่ World Economic Forum (2020) มุ่งสร้างสมรรถนะที่เหมาะสมกับโลกดิจิทัล (2) **กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพนักศึกษา** สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม (2562) Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019) เน้นการบูรณาการการเรียนการสอนกับการฝึกประสบการณ์จริง เช่น การส่งเสริม Soft Skills และ Hard Skills อย่างสมดุล ผ่านกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร (3) **ตัวชี้วัด Ramsden** (2003) และสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม (2562) Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019) ระบุว่า ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ความพึงพอใจของผู้จ้างงาน และความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาแบบองค์รวม และ (4) **แนวปฏิบัติที่ดี** ในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็วผ่านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพผ่านความร่วมมือระหว่างการศึกษาและอุตสาหกรรม รวมทั้งการศึกษาความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต (Jussila et al., 2020; Ashruf et al., 2021 and Bjursell et al., 2020) ซึ่งถือเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาที่มี

ประสิทธิภาพสามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณีศึกษาหลัก ได้แก่ **ประเทศฟินแลนด์** เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเรียนรู้ตลอดชีวิต (OECD, 2022) โดยมีแนวทางสำคัญทั้งการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น (Flexible Curriculum) ช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ข้ามสาขาและพัฒนาทักษะใหม่ได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการสนับสนุน E-Learning และ Micro-Credentials ทำให้ประชาชนสามารถ Upskill และ Reskill ได้ง่าย **ประเทศเยอรมนี** ใช้โมเดลการศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและสถานประกอบการ (Dual Education System) และทำให้นักศึกษาเรียนรู้ในห้องเรียนไปพร้อมกับการฝึกงานในองค์กรจริง (Federal Institute for Vocational Education and Training, 2022) และ**ประเทศสิงคโปร์** รัฐบาลลงทุนในการพัฒนา Digital Literacy และ AI Literacy โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนและนักศึกษามีทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Data Science, Coding, และ AI (Singapore Government Developer Portal, 2025; Ministry of Education, Singapore, 2020 and Ministry of Education, Singapore, 2023) และตัวอย่างของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (2565) Sisaket Rajabhat University (2022). และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2565) Chiang Mai University, Corporate Communication and Alumni Relations Center. (2022, June 1). ได้ดำเนินการพัฒนาทักษะดิจิทัลและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไร้ขีดจำกัด โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Ecosystem) ที่ครอบคลุมการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ทั้งนี้ได้ดำเนินการผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ หลักสูตรแบบเปิด (Open Courseware) ระบบคลังหน่วยกิต (Credit Bank) และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน และนอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ผ่านหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Short Courses) และโปรแกรมการเพิ่มสมรรถนะ (Upskilling) และการปรับทักษะใหม่ (Reskilling) สำหรับนักศึกษา ศิษย์เก่า และประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลยุทธ์ สำหรับการยกระดับคุณภาพนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3

นิยามศัพท์

1. การยกระดับคุณภาพนักศึกษา หมายถึง การพัฒนาความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานใน

ศตวรรษที่ 21 รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพด้านวิชาการ วิชาชีพ ทักษะดิจิทัล ทักษะภาษาอังกฤษ และ คุณภาพชีวิต เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และสร้าง โอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายในภูมิภาค โดยมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่และประเทศ

3. นโยบายและกลยุทธ์ หมายถึง กรอบแนวทางและแผนการดำเนินงานที่สนับสนุนการยกระดับ คุณภาพนักศึกษา โดยนโยบาย หมายถึง แนวคิดหรือทิศทางระดับกว้าง เช่น กฎหมาย แผนยุทธศาสตร์ หรือ เป้าหมายระดับชาติ ซึ่งเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา ขณะที่ **กลยุทธ์** หมายถึง วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติจริง เช่น โครงการฝึกงานหรือการจัดค่ายพัฒนาทักษะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตาม นโยบายที่กำหนดไว้

4. ตัวชี้วัด หมายถึง เกณฑ์หรือมาตรวัดที่ใช้ประเมินความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาใน ด้านต่าง ๆ ทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ ทักษะดิจิทัล ภาษาอังกฤษ รวมถึงสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของตลาดแรงงานและสังคม ตัวชี้วัดอาจรวมถึงผลการเรียน คะแนนสอบมาตรฐาน การผ่านการอบรมใบรับรอง ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต หรือความสามารถในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมนานาชาติ

5. แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) หมายถึง กระบวนการ วิธีการ หรือกิจกรรมที่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็น แนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของ สถาบันอุดมศึกษา **กลุ่ม 3** แนวปฏิบัติที่ดีอาจรวมถึงการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน หรือการ สนับสนุนการพัฒนานักศึกษาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกลยุทธ์ สำหรับการยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ (1) **การวิเคราะห์นโยบาย** ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาโดย การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (สำนักงาน สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). ซึ่งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570 (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation.

(2022) ซึ่งเป็นแผนระดับชาติด้านการอุดมศึกษาที่ใช้เป็นกรอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและโลกยุคใหม่ รวมทั้งนโยบายและแนวทางขององค์กรระดับนานาชาติ ได้แก่ United Nation (2021) และ OECD (2023) ซึ่งนำเสนอแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะดิจิทัล การเรียนรู้ข้ามศาสตร์ และการออกแบบระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับบริบทของเศรษฐกิจดิจิทัลและความเป็นสากล โดยการวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาในส่วนนี้มีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาในบริบทของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ในประเทศไทย

(2) **การสังเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนานักศึกษา** โดยการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญ เช่น Soft Skills และ Hard Skills ผ่านกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร รวมถึงการฝึกประสบการณ์จริงที่เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (3) **ตัวชี้วัด** โดยการสังเคราะห์ตัวชี้วัด เช่น ความพึงพอใจของผู้จ้างงาน ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ใช้ในการประเมินความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษา และ (4) **แนวปฏิบัติที่ดี** โดยการรวบรวมกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนานักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เช่น การพัฒนาทักษะดิจิทัลในสถาบันอุดมศึกษาและความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ชุมชน และภาคอุตสาหกรรมในประเทศและต่างประเทศ

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยดำเนินการในช่วงระยะเวลา 3 เดือน (1 พฤศจิกายน 2567 – 31 มกราคม 2568) ครอบคลุมการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมุ่งศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย และกลยุทธ์ สำหรับการยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารนโยบาย กฎระเบียบ งานวิจัย และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ในประเทศไทย รวมถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีจากบริบทสากล จำนวนทั้งสิ้น 33 ฉบับ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร อ้างอิงแนวทางของ Krippendorff (2004) ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ความน่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับช่วงเวลาไม่เกิน 5-10 ปี เพื่อให้ข้อมูลทันสมัย ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ครบถ้วนสำหรับการวิเคราะห์ และความหลากหลายของบริบททั้งในและต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบและสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. เครื่องมือวิจัยในการวิจัย ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวิจัยโดยอ้างอิงจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เครื่องมือ 3 ประเภท ได้แก่ (1) แบบตรวจสอบข้อมูล (Checklist Tool) ใช้ตรวจสอบความครบถ้วนและความเกี่ยวข้องของข้อมูล เช่น นโยบาย และกลยุทธ์ (2) แบบจำแนกหัวข้อ (Content Categorization Form) ใช้จัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ และ (3) แบบสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis Framework) ใช้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และแนวปฏิบัติที่ดี

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการวิจัยมาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาและการวิจัย และปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการค้นคว้าเอกสาร ซึ่งเป็นการศึกษาเอกสาร นโยบาย รายงานวิจัย และบทความทางวิชาการจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น United Nation, UNESCO, OECD, World Economic Forum รวมถึงกรณีศึกษาจากทั้งในและต่างประเทศ และวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยศึกษาตัวอย่างจากสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 และกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จระดับนานาชาติ เช่น การพัฒนาทักษะดิจิทัล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ รวมถึงดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ในประเทศไทย ซึ่งในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ ChatGPT-4o ซึ่งเป็นเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ เพื่อช่วยในการจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อความและการสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบาย โดยใช้ความสามารถในการประมวลผลข้อความจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามการใช้ Chat GPT-4o ถูกจำกัดบทบาทให้อยู่ในฐานะเครื่องมือสนับสนุน โดยผลการวิเคราะห์และข้อเสนอที่ได้จากการใช้เครื่องมือดังกล่าวได้ถูกตรวจสอบและกลั่นกรองโดยผู้วิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อรักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ และได้ผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างสมบูรณ์

6. การสรุปผลและนำเสนอ ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยในรูปแบบข้อเสนอเชิงนโยบายและกลยุทธ์ และนำเสนอผลการวิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลยุทธ์สำหรับการยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 โดยนำเสนอผลการวิจัยดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลยุทธ์

ประเด็นหลัก (5 มิติ)	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	กลยุทธ์
1. การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (f = 10)	1.1 พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ (f = 7) 1.2 พัฒนาทักษะด้านดิจิทัล (f = 7) 1.3 ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และนวัตกรรม (f = 8)	- พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ (f = 5) - English Camp (f = 3) - หลักสูตร AI และ Digital (f = 6) - Coding Bootcamp (f = 6) - แข่งขันนวัตกรรมระดับสากล (f = 6)
2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา (f = 9)	2.1 จัดให้มีสวัสดิการและทุนการศึกษา (f = 8) 2.2 พัฒนาระบบการดูแลและสนับสนุนนักศึกษา (f = 8)	- กองทุนการศึกษา (f = 7) - พื้นที่เรียนรู้/โครงสร้างพื้นฐาน (f = 6) - ระบบติดตามผลเรียน/สุขภาพจิต (f = 7) - โปรแกรมทักษะส่วนบุคคล (f = 8)
3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ (f = 9)	3.1 สร้างความร่วมมือกับศิษย์เก่าและสถานประกอบการ (f = 8) 3.2 จัดกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย (f = 7)	- MOU ผูกพัน (f = 8) - ศิษย์เก่าเป็น Mentor (f = 6) - Networking Day / Online Platform (f = 7)
4. การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (f = 8)	4.1 พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมออนไลน์ (f = 7) 4.2 สนับสนุนการพัฒนาทักษะตอบโต้ชุมชน (f = 8)	- หลักสูตรยืดหยุ่น/ออนไลน์ (f = 8) - โครงการชุมชน/ท้องถิ่น (f = 7) - Flexible Learning (f = 7) - กองทุนกลุ่มเปราะบาง (f = 7)
5. การส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติ (f = 8)	5.1 สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ (f = 7) 5.2 สนับสนุนโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (f = 7) 5.3 สนับสนุนการวิจัยร่วมกับต่างประเทศ (f = 8)	- ลงนาม MOU ต่างประเทศ (f = 8) - โครงการแลกเปลี่ยน (f = 7) - สนับสนุนตีพิมพ์ผลงานวิจัย (f = 7)

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีความโดดเด่นที่สุด คือ “การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21” (f = 10) โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการแรงงานในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลระดับโลก กลยุทธ์ที่ได้รับการเสนอมากที่สุด ได้แก่ การจัด English Camp,

Coding Bootcamp และการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพนักศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของยุค AI และอุตสาหกรรม 5.0

การสังเคราะห์ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนำข้อเสนอเชิงนโยบายและกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่ดีในแต่ละมิติสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้สามารถนำไปใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่ดี

ประเด็น	ตัวชี้วัด	แนวปฏิบัติที่ดี
1. การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (f = 10)	- คะแนน TOEIC/IELTS/TOEFL (f = 6) - การเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขัน (f = 6) - ใบรับรอง AI/Digital (f = 6)	- จัด English Camp, Coding Bootcamp (f = 6) - ส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มเรียนรู้ภาษา/AI (f = 7) - สนับสนุน Hackathon/Innovation Challenge (f = 6)
2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา (f = 9)	- ผลสำรวจความพึงพอใจ (f = 5) - จำนวนผู้ได้รับทุน (f = 7) - จำนวนบริการสุขภาพจิต (f = 6)	- จัดตั้งศูนย์สุขภาพจิต/ให้คำปรึกษา (f = 5) - พื้นที่เรียนรู้ดิจิทัล (f = 6) - กองทุนลดความเหลื่อมล้ำ (f = 7)
3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ (f = 9)	- จำนวนกิจกรรมเครือข่าย (f = 6) - ความร่วมมือกับศิษย์เก่า/อุตสาหกรรม (f = 7)	- MOU ฝึกงานกับองค์กร (f = 8) - Mentorship Program (f = 6) - แพลตฟอร์มศิษย์เก่าออนไลน์ (f = 7)
4. การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (f = 8)	- จำนวนหลักสูตรออนไลน์ (f = 7) - การเทียบโอนหน่วยกิต (f = 5) - อัตราการเข้าศึกษาต่อทุกช่วงวัย (f = 6)	- ออกแบบหลักสูตรยืดหยุ่น (f = 8) - พัฒนาหลักสูตรสำหรับชุมชน (f = 7) - ส่งเสริมเทคโนโลยีการเรียนรู้แบบ AI (f = 6)
5. การส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติ (f = 8)	- จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยน (f = 6) - จำนวนโครงการวิจัยร่วม (f = 7)	- จัดทำ MOU ระหว่างประเทศ (f = 8) - ส่งนักศึกษาเข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติ (f = 7) - สนับสนุนตีพิมพ์งานวิจัย (f = 7)

จากตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่ดี สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็น ตัวชี้วัด และแนวปฏิบัติที่ดี ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แนวปฏิบัติที่ดีซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารและนโยบาย สามารถกำหนดเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนานักศึกษาได้ใน 5 มิติหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21, (2) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา, (3) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ, (4) การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (5) การส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติ โดยแต่ละประเด็นประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น คะแนนสอบ TOEIC/IELTS/TOEFL, จำนวนผู้ได้รับทุน, จำนวนกิจกรรมเครือข่าย ฯลฯ และแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถดำเนินการได้จริง เช่น การจัด English Camp, Coding Bootcamp, การสร้างแพลตฟอร์มศิษย์เก่าออนไลน์ หรือการจัดทำ MOU ระหว่างประเทศ

2) ความถี่ (f) และความสำคัญเชิงนโยบาย การกำกับด้วยค่าความถี่ (f) สะท้อนถึงความถี่ของการปรากฏในเอกสารต้นทางและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยยืนยันว่าประเด็นและแนวปฏิบัติดังกล่าวมีความสำคัญและถูกเน้นย้ำในระดับนโยบาย ตัวอย่างเช่น (1) แนวทางการออกแบบหลักสูตรยืดหยุ่นในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (f = 8), (2) การจัดทำ MOU ผูกพันกับองค์กร (f = 8), (3) การสนับสนุนทุนลดความเหลื่อมล้ำ (f = 7) และ (4) การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ AI (f = 7)

3) ข้อค้นพบสำคัญ (Key Insights) แนวทางที่มีประสิทธิผลสูง คือ (1) แนวทางที่มีทั้งตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้ และแนวปฏิบัติที่สามารถดำเนินการได้จริงในบริบทของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3, (2) การบูรณาการนโยบายกับแนวปฏิบัติ เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ โดยการมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และ (3) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกช่วงวัย

4) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ประกอบด้วย (1) ควรนำชุดตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่ดีไปบูรณาการในแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3, (2) ควรพัฒนาระบบติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อสร้างวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (PDCA) และ (3) ควรขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอื่น เพื่อสร้างผลกระทบทางบวกในระดับระบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

สถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 มีนโยบาย และกลยุทธ์ สำหรับการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและความพร้อมของนักศึกษาในการเข้าสู่โลกการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

การยกระดับคุณภาพนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 (กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น) จำเป็นต้องดำเนินการอย่างบูรณาการใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายแต่ละด้านได้รับการสนับสนุนด้วยกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนดังนี้

1. ด้านการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการอยู่รอดและเติบโตในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านดิจิทัล และการคิดเชิงนวัตกรรม กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ได้แก่ Coding Bootcamp, English Camp และการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านดิจิทัล และการคิดเชิงนวัตกรรม และมีการใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น คะแนน TOEIC และใบรับรองทักษะดิจิทัล ช่วยในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา และรายงานของ UNESCO (2017) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อชีวิตและการทำงาน โดยแนะนำให้มีการสนับสนุนจากภาครัฐและความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ทักษะดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม ในขณะเดียวกัน รายงาน The Future of Jobs Report 2020 ของ World Economic Forum ระบุว่า ทักษะที่สำคัญในอนาคต ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ และการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปรับตัวในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. ด้านคุณภาพชีวิตนักศึกษา เน้นความเท่าเทียมทางการศึกษาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อเสนอของ Ramsden (2003) ในหนังสือ Learning to Teach in Higher Education ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการและสวัสดิการ นักศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตนักศึกษาสามารถประกอบด้วย (1) การจัดทุนสนับสนุน เพื่อช่วยลดภาระทางการเงินและเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม (2) การพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ โดยการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่การเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของนักศึกษา และ (3) การจัดตั้งศูนย์สุขภาพจิต เพื่อให้การสนับสนุนด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ของนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้และความสำเร็จทางการศึกษา

3. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเสริมสร้างทุนทางสังคมและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักศึกษา การเชื่อมโยงกับศิษย์เก่า ภาคอุตสาหกรรม และองค์กรภายนอกช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ซึ่งรายงานของ OECD (2022) ยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับตลาดแรงงาน โดยแนะนำให้สถาบันการศึกษาพัฒนาความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมผ่านการฝึกงาน การทำวิจัยร่วม และการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า เพื่อเสริมสร้างทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการดำเนินการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริง แต่ยังช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเป็นที่ปรึกษา การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสนับสนุนโครงการวิจัย ยังช่วยสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา การสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคส่วนต่าง ๆ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต

4. ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดหลักสูตรออนไลน์ การพัฒนา Credit Bank และการเทียบโอนหน่วยกิต ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและในทุกช่วงวัย ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDG 4) ซึ่งมุ่งให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (United Nations, 2015) นอกจากนี้ UNESCO (2017) ยังได้ส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning Pathways) เพื่อให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนที่มีอายุต่างกัน เพศ สถานะทางการเงิน หรือระดับการศึกษา และทักษะที่แตกต่างกัน ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ช่วยให้ระบบการศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ และสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลและโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. ด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไทยสามารถแข่งขันในเวทีโลก การส่งเสริมประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมผ่านโครงการแลกเปลี่ยนการวิจัยร่วม และการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับสถาบันต่างประเทศ ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคมโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้ Schwab (2016) ยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะข้ามวัฒนธรรมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับโลก เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับแรงงานในอนาคตในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ (Fourth Industrial Revolution) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างรวดเร็วและลึกซึ้ง โดยการดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานโลก แต่ยังส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต.

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบสำคัญ ได้แก่ (1) การมีนโยบายที่ชัดเจน พร้อมตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติที่นำไปใช้ได้จริง (2) การบูรณาการนโยบายกับการดำเนินการจริง โดยเชื่อมโยงกับระบบติดตามผล และ (3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะความร่วมมือระดับพื้นที่และนานาชาติ ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษานี้ สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570 ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนานักศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบัณฑิตไทยให้พร้อมสำหรับเศรษฐกิจดิจิทัลและการแข่งขันระดับโลกอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่เสนอกรอบนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 นั้น ได้สะท้อนถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติการเรียนรู้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานระดับโลก ดังนั้น เพื่อให้การนำผลการวิจัยไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงนโยบาย การจัดการศึกษา และการพัฒนาต่อยอดทางวิชาการ จึงเสนอข้อเสนอแนะใน 3 ระดับหลัก ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 ระดับผู้กำหนดนโยบาย และระดับนักวิจัยในอนาคต โดยจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบเพื่อสะท้อนบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพนักศึกษาอย่างยั่งยืน รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบข้อเสนอแนะตามระดับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ระดับ	ข้อเสนอแนะ	รายละเอียด
สถาบันอุดมศึกษากลุ่ม 3 (Institutional Level)	1. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation)	ใช้ตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม เช่น อัตราการจ้างงานบัณฑิต ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต
	2. จัดทำ Roadmap เชิงปฏิบัติการ	แผนระยะสั้น (1 ปี), ระยะกลาง (3 ปี), และระยะยาว (5 ปี) เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายให้เกิดผล
	3. ประยุกต์แนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ	เช่น ฟินแลนด์ (Lifelong Learning), เยอรมนี (Dual Education), สิงคโปร์ (Digital & AI Literacy)
ผู้กำหนดนโยบาย (Policy Level)	1. สนับสนุนกรอบนโยบายและทรัพยากร	ออกแบบนโยบายที่ยืดหยุ่น และจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับภารกิจของสถาบันกลุ่ม 3

ระดับ	ข้อเสนอแนะ	รายละเอียด
	2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน	สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อออกแบบหลักสูตร ฝึกงาน และพัฒนาทักษะแห่งอนาคตร่วมกัน
นักวิจัยในอนาคต (Research Level)	1. ศึกษาผลกระทบของการนำนโยบายไปใช้	ประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าจากการนำข้อเสนอไปปฏิบัติจริง
	2. วิจัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ	ศึกษาแนวทางจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ
	3. วิเคราะห์บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล	วิจัยการใช้ AI, Big Data และแพลตฟอร์มดิจิทัลในการพัฒนาการศึกษา
	4. ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินนโยบาย	เช่น โครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ และความร่วมมือข้ามภาคส่วน

บรรณานุกรม

- Ashruf, S., van der Plaats, D., Alers, H., Malinowska, A., & Peng, X. (2021). Professional practice: a case study of collaborations between education and industry. *Journal of Education and Practice*, 12(6), 84–95. DOI: 10.7176/JEP/12–6–10 https://www.researchgate.net/publication/351157133_Professional_Practice_A_Case_Study_of_Collaborations_between_Education_and_Industry
- Bjursell, C., & Ramsten, A.C. (2020). *University–industry collaboration to support lifelong education*. In Conference 14th International Technology, Education and Development Conference DOI:10.21125/inted.2020.1641. https://www.researchgate.net/publication/340124934_UNIVERSITY-INDUSTRY_COLLABORATION_TO_SUPPORT_LIFELONG_EDUCATION.
- Chiang Mai University, Corporate Communication and Alumni Relations Center. (2022, June 1). *CMU drives limitless learning, develops local potential through 3 community digital coach programs*. <https://www.cmu.ac.th/th/article/d3a6d584-af1b-484a-acc3-a6d20ad9f314> [in Thai]

- Federal Institute for Vocational Education and Training. (2022). *Germany's vocational education and training system*. https://www.bibb.de/en/39.php?from_stage=ID_96240&title=Germany%E2%80%99s-vocational-education-and-training-system
- Jussila, J., Raitanen, J., Partanen, A., Tuomela, V., Siipola, V., & Kunnari, I. (2020). Rapid product development in university-industry collaboration: case study of a smart design project. *Technology Innovation Management Review*, 10(3), 55–65. <https://timreview.ca/article/1336>
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- Ministry of Education, Singapore. (2020). *Info sheet on strengthening digital literacy*. <https://www.moe.gov.sg/news/press-releases/-/media/files/news/press/2020/infosheet-on-strengthening-digital-literacy.pdf>
- Ministry of Education, Singapore. (2023). *Digital literacy and technological skills*. <https://www.moe.gov.sg/education-in-sg/educational-technology-journey/edtech-masterplan/digital-literacy-and-technological-skills>
- OECD. (2022). *OECD economic outlook, volume 2022 issue 2: Confronting the crisis*. <https://doi.org/10.1787/f6da2159-en>
- OECD. (2023). *OECD Skills Outlook 2023: skills for a resilient green and digital transition*, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/2023/11/oecd-skills-outlook-2023_df859811.html
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *National strategy (2018–2037): summary plan*. https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf [in Thai]
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2022). *Higher education plan to produce and develop the nation's human resources, revised edition B.C. 2566–2570*. <https://www.ops.go.th/th/aboutus/strategic-policy/item/8417-2566-2570> [in Thai]

- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019). *Strategic development of student competencies in higher education institutions, 2020–2024 (2nd Edition)*. Bangkok, Thailand: Office of the Higher Education Promotion and Development. [in Thai]
- Ramsden, P. (2003). *Learning to teach in higher education* (2nd ed.). Routledge Falmer.
- Schwab, K. (2016). *The fourth industrial revolution*. Retrieved from <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab/>
- Singapore Government Developer Portal. (2025). *Data and AI literacy ePrimer*. <https://www.developer.tech.gov.sg/products/collections/data-science-and-artificial-intelligence/data-ai-literacy-eprimer.html>
- Sisaket Rajabhat University. (2022). Action plan for the development of digital skills and competencies for the academic year 2020. <https://www.oass.sskru.ac.th/text/djty63.pdf> [in Thai]
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. <https://doi.org/10.54675/CGBA9153>
- United Nation. (2015). *Transforming our World: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
- United Nation. (2021). *Assuring and improving quality public digital learning for all*. <https://www.un.org/en/transforming-education-summit/digital-learning-all>.
- World Economic Forum. (2020). *The future of job report 2020*. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf